

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งของนันทนาการหรือการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเดินทางจากสถานที่หนึ่ง ซึ่งส่วนมากจะเป็นบ้านของตนเองไปยังอีกสถานที่หนึ่งที่ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวมักจะมีตัวกระตุ้น (Motivator) อย่างใดอย่างหนึ่ง

H. Robinson (1976 : 30) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวของบุคคลทั่วไป โดยแบ่งออกได้ 8 ประการ คือ

1. เพื่อการพักผ่อนให้เกิดความสดชื่นทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งกลายมาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ เคร่งเครียดและความเหน็ดเหนื่อย
2. เพื่อการรักษาสุขภาพ เช่น การพักผ่อนต่าง ๆ การบำบัดด้วยวิทยาการทางการแพทย์ การอาบน้ำแร่ การตากแดดเพื่อสุขภาพ เป็นต้น
3. เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางกีฬา เช่น การเดินแข่งขัน การปีนเขา เล่นสกี เล่นเรือใบ เป็นต้น
4. เพื่อความพอใจและความสนุกสนานตื่นเต้นส่วนตัวเป็นครั้งคราวในลักษณะ เป็น holiday-making
5. เพื่อความสนใจในสิ่งสำคัญของประเทศอื่น โดยเฉพาะสถานที่ที่มีโบราณสถาน วัฒนธรรมที่เก่าแก่ หรือสถานที่ที่มีการเฉลิมฉลองในด้านศิลปะ การดนตรี การละคร เป็นต้น
6. เพื่อเหตุผลระหว่างตัวบุคคล เช่น การไปเยี่ยมญาติ การแสวงหาเพื่อนใหม่ ๆ การหลบหนีจากการพบปะสนทนาที่ซ้ำซากจำเจต่าง ๆ
7. เพื่อเหตุผลทางด้านจิตใจ เช่น การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์
8. เพื่อเหตุผลทางธุรกิจและอาชีพ เช่น การเข้าร่วมประชุมระหว่างประเทศในสาขาอาชีพเดียวกัน การสัมมนาของสมาชิกที่สังกัดในองค์กรเดียวกัน

Lansing และ Blood (1964 : 11) ได้กล่าวถึงอุปสรรคที่ขัดขวางมิให้เกิดการท่องเที่ยวไว้ 6 ประการ คือ

1. ค่าใช้จ่าย (expense) ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดด้านการเงินที่สำคัญของบุคคลหรือครอบครัวที่จะเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว
2. ไม่มีเวลา (lack of time) ซึ่งเวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการทำงานโดยไม่มีเวลาว่างที่จะพักผ่อน
3. ข้อจำกัดด้านสุขภาพ (physical limitations) สำหรับคนที่สุขภาพไม่สมบูรณ์หรือคนแก่ไม่สามารถเดินทางไกล ๆ ได้
4. สภาพแวดล้อมครอบครัว (family circumstances) ครอบครัวที่มีสมาชิกที่ยังเด็กหรืออายุมากจนเกินไป เกิดความลำบากในการดูแลเอาใจใส่ ทำให้ไม่สามารถออกไปท่องเที่ยวได้
5. ขาดความสนใจในการท่องเที่ยว (lack of interest) เช่น ไม่รู้ว่าจะไปเที่ยวที่ใด ขาดข่าวสารด้านการท่องเที่ยวไม่ชอบการเดินทางหรือไม่ชอบพบปะกับผู้คนแปลกหน้าเมื่อต่างสถานที่ เป็นต้น
6. ข้อจำกัดด้านจิตวิทยา (psychological deterrents) ได้แก่ ความกลัวในการเดินทางกลัวจะเกิดความไม่ปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว หรือกลัวที่จะสนทนาในภาษาต่างประเทศที่ตนไม่เข้าใจ เป็นต้น

Peter (1969 : 148-149) ได้จัดหมวดหมู่ประเภทแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภทด้วยกัน คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attractions) ได้แก่ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ พิพิธภัณฑสถาน วัฒนธรรมรูปแบบใหม่ ๆ สถาบันทางการศึกษาหรือทางการเมือง
2. แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Tradition Attractions) ได้แก่ เทศกาลประจำชาติ ศิลปะ หัตถกรรม ดนตรี นิยายพื้นบ้าน ชีวิตและประเพณีดั้งเดิมของชนพื้นเมืองต่างๆ
3. แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ (Scenic Attractions) ได้แก่ สถานที่สวยงามตามธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ ชีวิตสัตว์ป่า ชายทะเล และแหล่งท่องเที่ยวบนภูเขาต่างๆ
4. แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions) ได้แก่ การเข้าร่วมหรือเล่นกีฬาต่าง ๆ การแสดงในสวนสาธารณะ สวนสัตว์ หรือพิพิธภัณฑสถานสัตว์ทะเลต่าง ๆ โรงภาพยนตร์ แหล่งบันเทิงยามค่ำคืน ตลอดจนภัตตาคาร

5. แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ (Other Attractions) เช่น สถานที่พักผ่อนสุขภาพประเภทต่าง ๆ สถานที่ที่เป็นบ่อน้ำร้อน แหล่งอาบน้ำแร่ ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่ปรากฏที่อื่น เป็นต้น

แนวความคิดด้านอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว

อุปสงค์การท่องเที่ยว (2531 : 25) (Tourism Demand) หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการซื้อสินค้ายังสถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความต้องการมีความสามารถเดบิตที่จะจับจ่ายสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้นๆ

อุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) คือ สินค้าและบริการทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจัดขึ้นเพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะอุปสงค์จะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม อุปทานทางการท่องเที่ยว คือสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

อุปทานทางการท่องเที่ยว (2534 : 38-39) นั้น เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น

อุปทานทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติได้แก่

- ภูมิอากาศ เช่น พื้นที่ที่มีหิมะปกคลุม
- สภาพภูมิประเทศ เช่น พื้นที่ที่มีลักษณะภูมิทัศน์งดงาม
- พืชพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ เช่น ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
- ศูนย์สุขภาพตามธรรมชาติ เช่น บ่อน้ำพุ น้ำแร่ธรรมชาติ

อุปทานทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่

1. ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศาสนา มีดังนี้

- อนุสรณ์สถานทางด้านประวัติศาสตร์
- สถานที่ทางวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์
- งานเทศกาล งานแสดงกิจกรรมต่าง ๆ งานนิทรรศการ
- สถานที่ทางศาสนาและวัดวาอาราม

2. ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป

- ปัจจัยพื้นฐานทางด้านบริการสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย ระบบไฟฟ้า ประปา

โครงข่ายคมนาคม ระบบการกำจัดของเสีย ขยะ การสื่อสารโทรคมนาคม

- ปัจจัยความต้องการของชีวิตมนุษย์ คือ โรงพยาบาล แพทย์ ธนาคาร ร้านค้า ศูนย์การค้า ร้านแต่งผม หน่วยงานบริการ บริหารงานที่จำเป็น เช่น สถานีตำรวจ ส่วนราชการที่จำเป็น สถานที่บริการ น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

- ปัจจัยพื้นฐานทางด้านการบริการการท่องเที่ยว ได้แก่

1. ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และสถานบริการอาหาร ได้แก่ โรงแรม เกสต์เฮาส์ ภัตตาคาร ร้านอาหาร เป็นต้น

2. สถานที่บริการนักท่องเที่ยว ได้แก่

2.1 สถานที่บริการด้านการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว

2.2 สถานที่บริการข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ทางด้านการท่องเที่ยว เช่น

สถานบริการข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยว

2.3 สถานที่พักผ่อนและการกีฬา ได้แก่ การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก อุปรกรณ์กีฬาต่าง ๆ

- การเข้าถึงในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ การเดินทางไปยังพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งทั้งทางเรือ ทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ

- ปัจจัยเสริม หรือ Superstructure หมายถึง สิ่งบริการต่าง ๆ ที่ถือว่าสำคัญ แต่ไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่บันเทิงพักผ่อนหย่อนใจ เช่น โรงละคร โรงภาพยนตร์ สถานกาสิโน เป็นต้น

- วิถีชีวิตของผู้คน วิถีชีวิตของผู้คนถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างหนึ่ง ความเป็นอยู่ของผู้คน ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น ถือว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดการท่องเที่ยว

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2531 : 25) ได้กล่าวถึงอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

อุปสงค์ทางการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นพลังผลักดันให้เกิดการอุปโภคบริโภค สินค้าอื่นๆ เนื่องจากสินค้าทางการท่องเที่ยวนั้นเกิดจากการผสมผสานสินค้าและบริการต่าง ๆ ชนิด เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง นอกจากจะใช้บริการยานพาหนะแล้ว ยังต้องใช้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม และปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ อีกด้วย

ลักษณะที่การท่องเที่ยวมีพลังผลักดัน อุปสงค์ เอื้อประโยชน์ต่อกันนี้ มีความสำคัญในแง่ของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาก เพราะหากเกิดวิกฤตการณ์ใดกับอุปสงค์ตัวใดตัวหนึ่ง เช่น อุปสงค์ต่อการอุปโภคบริโภค สิ่งดึงดูดใจลดลง ย่อมทำให้อุปสงค์ด้านอื่นลดลงตามไปด้วย และจะเป็นลักษณะเดียวกันในทางตรงกันข้ามกัน

ส่วนอุปทานทางการท่องเที่ยวขึ้น เนื่องจากอุปทานทางการท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานสินค้าบริการต่างชนิดกัน จึงทำให้การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของสินค้าทำได้ยาก ทำให้มีปัจจัยหลากหลายที่จะเป็นตัวแปรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ทำให้ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมีโอกาสเสี่ยงกับผลไม่พึงปรารถนา ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด

สันติ ชูดิษฐา (2530 : 36) กล่าวถึง การพัฒนาพื้นที่หนึ่งที่มีความเหมาะสม มีศักยภาพให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวขึ้นก็หมายถึงการเพิ่มอุปสงค์และอุปทานด้านการท่องเที่ยวให้แก่พื้นที่นั่นเอง

การเพิ่มอุปสงค์ คือ การชักจูงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นมากขึ้น ส่วนการเพิ่มอุปทานคือการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ให้สามารถรองรับและให้บริการตอบสนองกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นได้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หรือแม้แต่การสร้างท่อระบายน้ำ และการบำบัดน้ำเสีย ถือว่าเป็นการสร้างอุปทานสำหรับการท่องเที่ยว

อุปสงค์และอุปทานด้านการท่องเที่ยวจะมีผลต่อกันและกันโดยตรง กล่าวคือ เมื่ออุปสงค์หรือนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวจำนวนมากขึ้น อุปทานการท่องเที่ยวก็มีการพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ในทางกลับกันเมื่อมีการพัฒนาอุปทานการท่องเที่ยวมากขึ้นมีคุณภาพดีขึ้น ก็จะเป็นตัวดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่มากขึ้น

คำนิยามเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

World Tourism Organization ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

ผู้มาเยือน (Visitor) หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปยังประเทศใดประเทศหนึ่งซึ่งมิใช่ถิ่นที่อยู่ โดยปกติของบุคคลนั้นต่างๆ ตามแต่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อไปประกอบอาชีพหารายได้

ผู้มาเยือนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว (Tourist) ได้แก่ ผู้มาเยือนชั่วคราวโดยพำนักอยู่ประเทศที่มาเยือนเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมง

นักท่องเที่ยว (Excursionist) หมายถึง ผู้มาเยือนชั่วคราวโดยใช้เวลาอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง (รวมถึงผู้โดยสารที่มากับเรือทัศนจรด้วย)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2525 : 8) ได้กำหนดนิยามของนักท่องเที่ยวและวิธีการจัดทำข้อมูลสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับองค์การการท่องเที่ยวโลก ดังนี้

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ คือ ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และพำนักอยู่ในประเทศไทยครั้งหนึ่งไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่เกิน 90 วัน และชาวต่างประเทศเหล่านี้จะต้องเดินทางเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์อะไรก็ได้ที่ไม่ใช่มาหางานทำหรือการหารายได้ในประเทศไทย นักท่องเที่ยวเหล่านี้มีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้คือ

1. เดินทางเข้ามาเพื่อท่องเที่ยว เยี่ยมญาติ/เพื่อน พักผ่อน การศาสนา การกีฬา การประชุม/สัมมนา การทูต
2. เดินทางเข้ามาเพื่อประสงค์ติดต่อทางธุรกิจหรือทำการค้าขาย
3. เดินทางเข้ามาและออกไปกับเรือเดินสมุทรลำเดียวกัน ที่จอดแวะ ณ ท่าเรือ และขึ้นมาค้างบนบก

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนประเทศไทยนั้น ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวที่ถือหนังสือสำคัญ 2 ประเภท คือ

1. นักท่องเที่ยวที่ถือหนังสือเดินทาง (Passport) คือ นักท่องเที่ยวทั่วไป
2. นักท่องเที่ยวที่ถือหนังสือผ่านแดน (Border Pass) คือ นักท่องเที่ยวที่อยู่ติดชายแดนประเทศไทย และมีสิทธิพำนักในประเทศไทยได้นาน 15 วัน

นักท่องเที่ยวภายในประเทศ คือ บุคคลที่เดินทางออกจากถิ่นที่ตนพำนักอยู่ จากจังหวัดหนึ่งไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อกิจกรรมาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ แต่มิใช่เพื่อไปหางานทำหรือรายได้ ทั้งนี้ได้จำแนกนักท่องเที่ยวไว้ 2 ประเภท คือ

1. นักท่องเที่ยวประเภทค้างแรม
2. นักท่องเที่ยวประเภทเข้าไป-เย็นกลับ

นักท่องเที่ยว 2 ประเภท นี้จะประกอบด้วย

1. คนไทย (Thai national)
2. คนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย (Thailand Residence)

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาเยือนประเทศไทย แล้วเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในประเทศ

ที่พักแรมของนักท่องเที่ยว คือ สถานที่ที่นักท่องเที่ยวใช้พักระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

โรงแรม หมายถึง ที่พักแรมที่สร้างขึ้นเฉพาะและแบ่งเป็นห้องพัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นแก่นักท่องเที่ยว และเก็บค่าเช่าเป็นรายห้อง ขายบริการแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศซึ่งเป็นทั้งโรงแรมขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

โรงแรมขนาดใหญ่ เป็นโรงแรมที่มีห้องพักจำนวน 100 ห้องขึ้นไป มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ครบถ้วน เช่น ห้องปรับอากาศ ห้องชุด ห้องพักผ่อน ห้องอาหาร ห้องประชุม สระว่ายน้ำ สถานบันเทิง สถานบริการต่าง ๆ ร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกต่าง ๆ ตลอดจนบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา บริการไปรษณีย์ ฯลฯ

โรงแรมขนาดเล็ก เป็นโรงแรมที่มีห้องพักต่ำกว่า 100 ห้อง มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ น้อยกว่าโรงแรมขนาดใหญ่

เกสต์เฮาส์ หมายถึง ที่พักที่เจ้าของสถานที่จัดไว้ให้นักท่องเที่ยว ที่พักนี้อาจอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

1. ลักษณะบ้านพักที่เจ้าของจัดส่วนหนึ่งไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยว
2. ลักษณะคล้ายโรงแรม แต่วิธีการและระเบียบต่าง ๆ ไม่เข้มงวดมากเหมือนโรงแรม

ที่พักลักษณะนี้ คิดค่าบริการ 2 อัตรา คือ ถ้าค่าบริการอยู่ในอัตราสูง จะเป็นห้องพักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ โทรศัพท์ภายในห้องพัก แต่ถ้าค่าบริการอยู่ในอัตราต่ำ ผู้เข้าพักต้องใช้ห้องน้ำและโทรศัพท์รวม

บังกะโล หมายถึง ที่พักที่จัดให้นักท่องเที่ยวพักเป็นหลังๆ หลังหนึ่งอาจมี 1 ห้องนอนหรือมากกว่าก็ได้ บังกะโล จะต้องอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น ตามชายหาด เป็นต้น หากใช้ชื่อบังกะโลแต่ต้องอยู่ในเมืองย่านธุรกิจจะถูกจัดรวมอยู่ในกลุ่มโรงแรม

บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน หมายถึง ที่พักที่อยู่ในบ้านญาติพี่น้องหรือเพื่อนของนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวพักโดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่า

บ้านรับรองของหน่วยราชการ หมายถึง ที่พักหน่วยราชการจัดสร้างเพื่อใช้รับรองแขกทางราชการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับพัก สถานที่พักในลักษณะนี้มักจะไม่ต้องเสียค่าเช่า

บ้านพักรับรองของบริษัทเอกชน หมายถึง ที่พักที่บริษัทเอกชนได้จัดสร้างขึ้นในต่างจังหวัดต่าง ๆ เพื่อรองรับ หรือให้พนักงานของบริษัทที่เดินทางไปจังหวัดนั้น ๆ ได้ใช้พักเป็นสวัสดิการของบริษัท

ที่พักในวัด หมายถึง ที่พักแรมซึ่งทางวัดหรือสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาได้จัดบริเวณส่วนหนึ่งให้เป็นที่พักสำหรับผู้เดินทาง และบริการโดยไม่คิดค่าเช่า นอกจากผู้เข้าพักจะทำบุญถวายวัดตามกำลังศรัทธา

ที่พักของหน่วยงานราชการ ณ แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ที่พักของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ ณ สถานที่ทำการของหน่วยราชการ ซึ่งอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าพัก การจะเข้าพักจะต้องติดต่อกับหน่วยงานเจ้าสังกัดก่อน เช่น ที่พักของกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ และเขื่อนต่าง ๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตและของกรมชลประทาน เป็นต้น

ลักษณะของแหล่งหรือเมืองท่องเที่ยว

Peter ได้ให้ความหมายของ "Tourist Resort" ว่าเป็นแหล่งพักผ่อนที่มีหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจพัฒนามาจากหมู่บ้านหรือเมืองธรรมดาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยมีทั้งที่ตั้งสะดวกต่อการเข้าถึงและจะประกอบด้วยที่พักพร้อมสาธารณูปโภคที่เพียงพอ

กองวิจัย สำนักผังเมือง ได้กำหนดลักษณะของ "เมืองตากอากาศที่สมบูรณ์" (Resort Town) ของเมืองตากอากาศชายทะเลว่าต้องมีภูมิประเทศและอากาศที่เหมาะสม ไม้ร้อนไม่หนาวเกินไป มีความสงบเงียบร่มรื่น ทิวทัศน์งดงาม ประชาชนสามารถใช้ชายทะเลได้โดยเสมอภาค ไม่จำกัดสถานที่และเวลา มีความปลอดภัยทั้งร่างกายและทรัพย์สิน ปราศจากสิ่งและเสียงรบกวน ความสงบสุข มีบริการทุกประเภทครบถ้วน อย่างมีประสิทธิภาพภายในเมือง มีรายได้เข้าเทศบาลเพื่อบำรุงพื้นที่เพียงพอ มีงบประมาณพอจะพัฒนาเมืองได้ต่อไปโดยไม่คำนึงถึงเงินช่วยเหลือจากส่วนกลาง ประชาชนในพื้นที่ที่มีรายได้ มีผลพลอยได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวนี้ด้วย นอกจากนี้ อาชีพหลักเดิม

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (253 : 43) ได้กำหนดความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น ลักษณะ ใหญ่ ๆ 5 ประการ ได้แก่

1. สภาพของการเข้าถึง
2. สิ่งอำนวยความสะดวก
3. สภาพแวดล้อม
4. ข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว
5. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

จากการศึกษาของ John เดิมที่แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพเป็นธรรมชาติ ต่อมาจึงมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างจากการเพิ่มเติมของบรรดาสาธารณูปโภคต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

ให้เหมาะสมสวยงามรวมทั้งผลกระทบจากการขยายตัวของเมือง ซึ่งทำให้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นได้รับผลกระทบตามไปด้วย และส่งผลให้มีรูปลักษณะและเอกลักษณ์ของตัวในภายหลังการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมักจะเริ่มจากศูนย์กลาง (Core) โรงแรม ศูนย์กลางธุรกิจอยู่ใกล้กับย่านที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ โดยเฉพาะโรงแรมจะตั้งอยู่ในบริเวณที่ดีที่สุด ล้อมรอบด้วยแหล่งบันเทิงต่าง ๆ ขณะที่แหล่งบริการอื่น ๆ อยู่ห่างออกไป

รูปร่างของแหล่งท่องเที่ยว

Bartette ได้ศึกษาใน England และ Wales พบว่า แหล่งท่องเที่ยวชายทะเล 8 แห่งในย่านดังกล่าวมีขนาดความหนาแน่นของแหล่งบริการด้านที่พักลดลง เมื่อมีระยะห่างจากศูนย์กลางของเมืองท่องเที่ยว นั้นออกไปมากขึ้น การขยายตัวของแหล่งท่องเที่ยวมักจะเริ่มจากศูนย์กลาง (Core) ออกไป โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ จะขยายตัวออกจากแหล่งท่องเที่ยวเก่า ๆ ออกไป 2 ลักษณะ คือ

- Radial Expansion เช่น ไปตามเส้นทางคมนาคมหรือตามหุบเขา
- Linear Development เช่น ขนานไปกับชายทะเล

นั่นคือการขยายตัว ไปในทิศทางใดก็ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศโครงข่ายการคมนาคม กฎเกณฑ์และข้อจำกัดของการวางแผนในพื้นที่

ขั้นตอนวิวัฒนาการของแหล่งท่องเที่ยว

Butler ได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะตั้งอยู่ในขั้นตอนวิวัฒนาการ 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 Exploration (การค้นพบ) เกิดขึ้นโดยนักค้นพบกลุ่มเล็ก ๆ เป็นการค้นพบแบบไม่เป็นพิธีการ ไม่มีความสะดวกสบายใด ๆ ไร้บริการ สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ยังไม่ถูกเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนที่ 2 Involvement (ช่วงเกี่ยวพัน) เป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวและประชาชนผู้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเดินทางเข้าสู่พื้นที่บริเวณนั้นมากขึ้น พร้อมกับมีการพัฒนาสาธารณูปโภคในพื้นที่ด้วย

ขั้นตอนที่ 3 Development (ขั้นตอนที่มีการพัฒนา) เป็นช่วงที่มีการพัฒนามากที่สุด มีสาธารณูปโภคที่มีความทันสมัยยิ่งขึ้นตอบสนองความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 Consolidation (ขั้นตอนที่เป็นปีกแผ่น) ในแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวมีความชัดเจนในเชิงธุรกิจมากขึ้น มีย่านธุรกิจที่แบ่งแยกพื้นที่ออกเป็นแหล่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจน บรรดาสาธารณูปโภคต่างๆ ของพื้นที่เดิมถูกเปลี่ยนแปลงไปเกือบหมด

ขั้นตอนที่ 5 Stagnation (ขั้นตอนหยุดนิ่ง) เป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวในพื้นที่มากที่สุด และบางครั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว นั้น จึงจำเป็นต้องมีการสร้างสภาพธรรมชาติเทียมขึ้นทดแทน และจากการที่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากกว่าขั้นที่ 4 จึงอาจทำให้เกิดปัญหาทางสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมในแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 6 Decline or Rejuvenation (ขั้นเสื่อม) เป็นขั้นตอนที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมีความเสื่อมโทรมลง สาธารณูปโภคและบริการล้ำสมัยไม่เหมาะสมกับสมัชชานิยมนักท่องเที่ยวเริ่มหายไป ที่พักต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวจะมีการเปลี่ยนแปลง กลายเป็นคอนโดมิเนียมและบ้านสำหรับผู้สูงอายุในการพักผ่อนอย่างถาวร

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อม

ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้นได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติเดิมของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ การพิจารณาผลกระทบจากการท่องเที่ยว แบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากความเจริญของแหล่งท่องเที่ยว
2. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการพัฒนาที่พักแรมในเขตเมือง
3. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการพัฒนาบ้านพักอาศัย (Second home)

บ้านตากอากาศในสภาพแวดล้อมชนบท

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากความเจริญของแหล่งท่องเที่ยว

เมื่อแหล่งท่องเที่ยวเริ่มได้รับความนิยม มีการพัฒนาพื้นที่มากขึ้นผลกระทบที่อาจตามมา ได้แก่

1. Architectural Pollution เกิดจากการพยายามจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ให้มีบริการต่าง ๆ ใหญ่โตแตกต่างกัน รวมทั้งเกิดปัญหาสาธารณูปโภคต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกันเกิดทัศนอุจาด (Visual Pollution) ความไม่สอดคล้องกลมกลืนกันทางสถาปัตยกรรม

2. Ribbon Development and Sprawl เกิดจากการพยายามจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับผลประโยชน์ จากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ให้มากที่สุด เช่น อูริมทะเล ก็จะจัดสร้างที่พักตากอากาศตลอดแนวชายทะเล การพัฒนาดังกล่าวเป็นการพัฒนาที่ด้อยคุณภาพและไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

3. Overloading of Infrastructure แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่สามารถ บริการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการแก่นักท่องเที่ยว และคนท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอ ทำให้เกิดมลภาวะในสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้อยู่อาศัย

4. Segregation of Local Resident การแบ่งแยกของผู้อยู่อาศัย แต่ดั้งเดิมซึ่งอยู่ในท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวเพราะการเข้ามาใช้บริการในสถานบริการหรือสาธารณูปโภคในเขตแหล่งท่องเที่ยว มักจะใช้ค่าใช้จ่ายสูงกว่าปกติ ซึ่งไม่เหมาะกับคนในท้องถิ่นที่จะเลือกใช้บริการที่สะดวกและประหยัดมากกว่า อีกทั้งสภาพทางกายภาพของเขตท่องเที่ยวกับท้องถิ่น จะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน จุดแบ่งแยกนั้นมักเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ซึ่งเป็นการแบ่งแยกกันทางเศรษฐกิจ ผลทางอ้อมที่ตามมาคือเกิดการแบ่งแยกทางกายภาพด้วย

5. Traffic Congestion การจราจรติดขัดมักเกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาใช้บริการจากแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากในเส้นทางเดียวกัน

จากการศึกษาของ Schair ได้ศึกษาเรื่องนี้พบว่าปัญหาการจราจรเกิดขึ้นใน 3 รูปแบบ คือ

1. ผลกระทบ

- เกิดจาก Mode หรือยานพาหนะที่แตกต่างกันเกิดความสับสนในการสัญจร เช่น มอเตอร์ไซด์ รถบรรทุกสินค้า รถส่วนตัว ที่มีความเร็วแตกต่างกัน
- ปริมาณการจราจรที่สูงจนเกินไป โดยเฉพาะศูนย์กลางของแหล่งท่องเที่ยว
- ความขาดแคลนพื้นที่จอดรถ ซึ่งมักเป็นผลมาจากการขาดแคลนพื้นที่ที่ว่างในแหล่งท่องเที่ยว เพราะทุกพื้นที่มักจะถูกใช้เมื่อ Maximum Utility จนบางครั้งถูกละเลยในเรื่องบริการที่ควรให้แก่ผู้ใช้

2. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการพัฒนาที่พักแรมในเมือง

ในด้านของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเมือง ก็จะเกิดผลกระทบหลายด้านจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Change in Urban Area) ได้แก่ ที่พักของนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรมและที่พักต่าง ๆ จะเกิดขึ้น เป็นการพัฒนารูปแบบที่พักอาศัยแบบใหม่ นับเป็น

Urban Renewal ได้แบบหนึ่ง แต่ในทางตรงกันข้ามที่พุกเหล่านั้นก็จัดได้ว่าเป็นเหมือนตัวรุกราน (Invader) ของเมืองได้ประเภทหนึ่งเช่นกัน เพราะจะมีการเพิ่มของจำนวนประชากรเมืองให้หนาแน่นขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดมลภาวะทางเสียง อากาศ การขาดแคลนที่จอดรถ เป็นต้น

ข้อดี คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานสร้าง Multiplier Effect และเป็นการพัฒนาขยายเมือง (Urban Renewal) ที่ดีวิธีหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของที่ตั้ง หรือสถานที่ของเมือง

3. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการพัฒนาบ้านพักตากอากาศ (Second home) ในสภาพแวดล้อมชนบท

บริเวณที่จะเกิดแหล่งท่องเที่ยวขึ้นนั้นมักเกิดความขัดแย้งระหว่างการใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่เสมอ ซึ่ง Culligian ได้กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทชนบท ดังลักษณะต่อไปนี้

- 1) ความขัดแย้งในด้านการคมนาคม เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องการ การเข้าถึงที่สะดวกสบาย ซึ่งเส้นทางดังกล่าวต้องตัดผ่านพื้นที่ชนบทดั้งเดิมซึ่งเป็นพื้นที่เกษตร
- 2) ความขัดแย้งในเชิงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกับคนชนบท
- 3) การแก่งแย่งแรงงานในภาคการเกษตรมาสู่งานบริการทางการท่องเที่ยว เนื่องจากผลตอบแทนจากภาคบริการให้ผลตอบแทนสูงกว่า
- 4) การแก่งแย่งที่ดินระหว่างภาคการท่องเที่ยวและภาคเกษตร ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่แตกต่างกัน

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการศึกษาวิจัย (2526) เรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวได้ส่งผลกระทบต่อชาวภูเก็ตทั้งด้านบวกและด้านลบ ในแง่บวกนั้นชาวภูเก็ตได้ยอมรับว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่นและนำความเจริญสู่ท้องถิ่น ส่วนในทางด้านลบการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาค่าครองชีพ ส่วนในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาตินั้น การท่องเที่ยวช่วยให้ชาวภูเก็ตได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะหาดทรายหรือเกาะแก่งต่าง ๆ แต่ในแง่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ผู้สูงอายุในท้องถิ่นเห็นว่าชาวต่างประเทศได้

นำเอาวัฒนธรรมที่ขัดกับสังคมไทยมาปฏิบัติ ทั้งในด้านการแต่งกายและความประพฤตินี้ไม่เหมาะสมของชายหญิงในที่สาธารณะทำให้เยาวชนเลียนแบบได้

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร นักวิจัยทางสังคมศาสตร์รุ่นที่ 17 ได้ทำการศึกษาในเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อประชาชนโดยศึกษาจากแหล่งท่องเที่ยวในเขตจังหวัดชลบุรีและเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวทำให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนสูงขึ้น ทำให้มีรายได้สูงกว่าอาชีพเดิมหรืออาชีพอื่น แม้ว่ามีบางช่วงที่มีโชดฤดูกาลท่องเที่ยวซึ่งมีรายได้น้อย แต่เมื่อรวมกับรายได้ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวซึ่งมีรายได้มาก ทำให้รายได้เฉลี่ยสูง จึงเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพเดิมมาเป็นอาชีพจากการท่องเที่ยว ในทางด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้มีการรับเอาอิทธิพล ด้านการบริโภคมาใช้มาปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด การแต่งกาย และการท่องเที่ยว ประชาชนมี ประสบการณ์ และรับรู้สิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น อีกทั้งช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการย้ายถิ่นเข้า ปัญหาที่ตามมาคือความขัดแย้งระหว่างคนท้องถิ่นกับคนต่างถิ่น ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมและโสเภณีมากขึ้น

โครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดลได้ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยศึกษาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ (2529) ได้ผลสรุปว่า อิทธิพลของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แบ่งได้เป็น 3 ระดับ อิทธิพลการท่องเที่ยวที่มีผลโดยตรงต่อสังคมและวัฒนธรรมในด้านการสร้างงาน การสร้างอาชีพ รายได้ ราคาสินค้า และการเปลี่ยนแปลงทางประเพณี อิทธิพลการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมในฐานะเป็นปัจจัยร่วมกับอิทธิพลอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือความสัมพันธ์ทางสังคม มลภาวะ การย้ายถิ่น โสเภณี อาชญากรรม การใช้ภาษาพื้นเมือง กิจกรรมทางศาสนา การแต่งกาย การรับประทานอาหาร ดนตรี และค่านิยม ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ยังสามารถวัดได้อีกว่า อิทธิพลการท่องเที่ยวที่เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วขึ้น เช่น การมีโสเภณี อาชญากรรม ศิลป การใช้ภาษา และค่านิยม

แนวความคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นและการวางแผนการท่องเที่ยว

Perdue และคณะ (1990) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสนับสนุนของคนในพื้นที่ในการพัฒนาท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่าการสนับสนุนหรือคัดค้านของคนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ผลกระทบทางด้านบวกและทางด้านลบของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ

การยอมรับผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของคนแต่ละกลุ่มในท้องถิ่น ลักษณะที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้คือ ลักษณะพื้นฐานทางด้านประชากรและสังคม รวมถึงระยะห่างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและชุมชน ตลอดจนการพึ่งพาทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ ที่มีต่อกิจการการท่องเที่ยว ซึ่งตัวชี้วัดข้างต้นคือการจ้างงานการเปรียบเทียบการลงทุนระหว่างคนในท้องถิ่น ภาครัฐ และกลุ่มคนภายนอก

Butler (1984) ได้ศึกษาทัศนคติของคนท้องถิ่นที่มีต่อนักท่องเที่ยวในพื้นที่ Sleat ของ Scotland พบว่า ผลตอบแทนจากการท่องเที่ยว นั้น ได้กระจายยังประชาชนในท้องถิ่นไม่ทั่วถึง และจากการวิเคราะห์พบว่า ความแตกต่างของทัศนคตินั้นขึ้นอยู่กับ เพศ ภาษา ระยะเวลา ที่อยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ความสัมพันธ์ของคนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว และลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ

Pizam (1978 : 8-1) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวใน Cope Cod พบว่า คนที่มีการติดต่อกับนักท่องเที่ยวสูงจะมีแนวโน้มมีทัศนคติในแง่ลบต่อนักท่องเที่ยวในขณะเดียวกัน คนที่มีงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะมีทัศนคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยว

Travis (1980 : 256-262) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะข้าราชการที่บริหารท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยว นั้น ประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนจรรยาบรรณพื้นฐานในท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อม

Dasmann (1973) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนนั้นมีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลายประการ เช่น ผลตอบแทนจากทัศนคติ มุมมองการยอมรับของคนท้องถิ่นต่อสภาพแวดล้อม ความต้องการของชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยวทัศนคติความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อม

Gunn (1987 : 229-249) การวางแผนควรเริ่มจากกิจกรรมของคนที่เข้ามาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และต้องมีการรวบรวมข้อมูลในการหากิจกรรมของนักเดินทาง สิ่งที่สำคัญคือสามารถหาความชัดเจนของความสามารถรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ตลอดจนสามารถคาดการณ์ถึงแนวโน้มการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ควรตระหนักถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ควรมีการพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่เฉพาะเจ้าบ้าน (Host) หรือคนท้องถิ่นเท่านั้น ยังรวมถึงแขก (Guest) หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่อีกด้วย

การศึกษาเพื่อวางแผนทางการท่องเที่ยว (1993 : 52-58) ส่วนที่สำคัญคือควรมีการหา มุมมองสาธารณะให้ได้ (Public View) เพื่อกำหนดความร่วมมือ แนวคิดของชุมชนเพื่อลดผล

กระทบที่ไม่ต้องการให้เหลือน้อยที่สุด ในขณะที่ชุมชนก็สามารถเติบโตต่อไปได้และมีการลดความขัดแย้งด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

แผนพัฒนาการท่องเที่ยว

1. แผนระดับชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535) ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวอยู่ในเรื่องของการค้าและบริการ และได้ระบุไว้ว่า การค้าและบริการได้มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของไทย โดยในช่วงกลางแผนฯ 6 รายได้ร้อยละ 50 ของรายรับทั้งประเทศมาจากการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

"ส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพื่อเป็นแหล่งรายได้เงินตราจากต่างประเทศ ให้ขยายตัวไม่ต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8 ต่อปี"

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) รัฐบาลได้กำหนดแนวทางและมาตรการการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1.1 ดำเนินการให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย

1.1.1 ร่วมมือกับประเทศในอาเซียนให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาวงจรการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน โดยเน้นความร่วมมือทางการตลาดแทนการแข่งขันระหว่างภูมิภาคนี้

1.1.2 กำหนดแนวทางสนับสนุนไทย เป็นประตูทางออกสู่การพัฒนาวงจร การท่องเที่ยวในกลุ่มอินโดจีนและเพื่อนบ้าน

1.1.3 สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชน ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มจุดดึงดูดความสนใจนอกจากอาศัยแหล่งธรรมชาติ และแหล่งศิลปวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวทางทะเลและแม่น้ำ การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและสุขภาพ การประชุมและงานแสดงสินค้านานาชาติ

1.2 อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว

1.2.1 ให้มีแผนแม่บทเพื่อพัฒนาฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวบริการพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพในระบบเดียวกับการพัฒนาเมืองหลัก ได้แก่ เมืองพัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ หาดใหญ่ ชะอำ-หัวหิน เชียงราย เกาะสมุย/สุราษฎร์ธานี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา และพื้นที่อีสานตอนล่าง

1.2.2 นำมาตรการทางกฎหมายควบคุมอาคารผังเมือง อุทยานแห่งชาติ และโบราณสถานมาใช้กำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ของธุรกิจเอกชน ในบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการลงทุนและการประกอบการของธุรกิจต่าง ๆ

1.2.3 สนับสนุนองค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในระดับท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร บูรณะจัดการทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น น้ำตก เกาะ และหาดทราย ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เช่น โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น

1.2.4 สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มากขึ้น พร้อมกับการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวงจรท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค

1.2.5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยมุ่งการใช้ประโยชน์ในระยะยาวและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้อยู่ในกรอบ ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว จนเกิดภาพพจน์ทางลบต่อประเทศโดยรวม

1.3 การพัฒนาและยกระดับคุณภาพกำลังคนทางด้านการท่องเที่ยว

1.3.1 ขยายการผลิตกำลังคนทั้งในระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพให้ได้ปริมาณ และมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดธุรกิจท่องเที่ยวทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค

1.3.2 สนับสนุนเอกชนให้เข้ามามีบทบาท ในการลงทุนผลิตและฝึกอบรมกำลังคนต่าง ๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐานการบริการในระดับสูง พร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนากำลังคนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะแก้ไข

พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478 เพื่อเปิดโอกาสให้ใช้โรงแรมที่มีมาตรฐานสูงเป็นสถานที่ผลิตและฝึกอบรมได้มากขึ้น (สศช. 2535 : 63-65)

2. แผนพัฒนาในระดับภาค

2.1 การศึกษาความเหมาะสมแผนพัฒนาการท่องเที่ยว สงขลา/หาดใหญ่
และภาคใต้ตอนบนจากการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เสนอการศึกษาความเหมาะสมแผนพัฒนาการท่องเที่ยวสงขลา/หาดใหญ่ และภาคใต้ตอนบน เมื่อ พ.ศ. 2529 จากการศึกษาสรุปได้ ดังนี้คือ

จังหวัดกระบี่นั้นอยู่ในเขตภาคใต้ตอนบนฝั่งตะวันตกรวมกับจังหวัดระนอง พังงา และภูเก็ต ในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ได้มีการเสนอโครงการพัฒนาไว้ 3 โครงการพัฒนา คือ โครงการทางหลวงจังหวัด หาดราไวย์-หาดสุรินทร์ โครงการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน และโครงการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ โดยมีได้เสนอแผนพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ไว้ พร้อมทั้งระบุว่าภาคใต้ตอนบนฝั่งตะวันตก นับเป็นกลุ่มท่องเที่ยวที่มีโครงการพัฒนาเร่งด่วนน้อยที่สุด เนื่องจากโครงการที่จำเป็นส่วนใหญ่อยู่ระหว่างเตรียมการก่อสร้าง หรือลงมือก่อสร้างแล้ว ซึ่งโครงการที่ว่านี้หมายถึงการที่ดำเนินการในจังหวัดภูเก็ตทั้งสิ้น

2.2 การศึกษาศักยภาพเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทย ภูเก็ต พังงา กระบี่ จากรายงานการศึกษาโดย JICA ที่เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2532 ได้สรุปส่วนที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดกระบี่ ดังนี้ คือ มีการกำหนดให้ในอนาคตจังหวัดกระบี่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความรักธรรมชาติ นักท่องเที่ยวที่มีงบประมาณจำกัด และนักท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยมีการโฆษณาว่าเป็น " สมุยตะวันตก " สิ่งอำนวยความสะดวกจะมีขนาดไม่ใหญ่นัก แนวคิดในการพัฒนาในการศึกษานี้ จึงมุ่งไปจังหวัดภูเก็ตและพังงา โดยได้กำหนดเขตการพัฒนา

เขตแนวริสอร์ทของภูเก็ต เป็นเขตที่ติดทะเลอันดามัน ระยะประมาณ 100 กิโลเมตร เป็นชายหาดสวยงาม อยู่ทางฝั่งตะวันตกของภูเก็ตมาจนถึงอุทยานแห่งชาติท้ายเหมือง

เขตอ่าวพังงา เป็นเขตจากภูเก็ต พังงา กระบี่ และเกาะพีพี เขตนี้ประกอบด้วย ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวหลายชนิด เช่น การทำฟาร์ม ได้มีการเสนอเส้นทางท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. เส้นทางบก เส้นทางบกนี้เริ่มจากใต้สุดของจังหวัดภูเก็ตไป สู่จังหวัด กระบี่ผ่านพังงา ตามทางหลวงหมายเลข 402 และ 4 นักท่องเที่ยวจะสามารถท่องเที่ยวใน แหล่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หมู่บ้าน และสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอื่น ๆ

2. เส้นทางทะเล เส้นทางทะเลแบ่งออกเป็น 2 เส้นทาง คือ

- จากแหล่งท่องเที่ยวบริเวณอ่าวพังงาไปตามสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็น แหล่งวัฒนธรรมและแหล่งธรรมชาติที่สวยงามในอ่าวพังงา

- จากบริเวณทะเลอันดามันไปสู่อุทยานแห่งชาติสิมิลันและอุทยาน แห่งชาติ หาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี

2.3 แผนอันดามันพัฒนา เป็นแผนพัฒนาของ 3 จังหวัด คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ได้วางแผนพัฒนาจังหวัดทั้งสาม โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความร่วมมือกันพัฒนา โดยเน้น ความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยว มีจุดประสงค์ที่จะเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสู่จังหวัดตรังและ สตูลเพื่อคึงนักท่องเที่ยวและแข่งขันกับเกาะลังกาวิของมาเลเซียอย่างเป็นทางการ ตลอดจน จินหาโอกาสในการพัฒนาชายฝั่งภูเก็ต-พังงา เพื่อแก้ปัญหาละลอกและบรรเทาปัญหาของภูเก็ตโดยตรง และเป็นฐานเพื่อการเข้าสู่ชายฝั่งทะเลมาดกลาง ซึ่งจะทำให้ชายฝั่งทะเลอันดามันเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวระดับนานาชาติต่อไป

3 แผนการพัฒนาระดับจังหวัด

3.1 รายงานการสำรวจเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพังงา /กระบี่ กองวางแผนโครงการ ฝ่ายวางแผนโครงการและพัฒนา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2527 สรุปได้ ดังนี้

จังหวัดพังงาและกระบี่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่น่าสนใจ และมีแนวโน้มว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากทุกปี ในส่วนจังหวัดกระบี่นั้นในรายงานได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาไว้ดังนี้ คือ

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเกาะพีพี เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลักภายในกลุ่ม การพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่ม ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เช่น สุสานหอย 75 ล้านปี หาดนพรัตน์ธารา ท่าที่ผ่านมากลุ่มแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเท่าที่ควรเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี การประชาสัมพันธ์ควรจะทำในทุกรูปแบบ

Image ของการท่องเที่ยวนับว่าเป็นประเด็นที่สำคัญในการกำหนดวิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปและนักท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวกระบี่ คือ นักท่องเที่ยวจากจังหวัดภูเก็ต นอกจากการประชาสัมพันธ์แล้ว ควรมีการพัฒนาเมืองด้วย ทั้งในทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร คอฟฟี่ช็อป และแหล่งบันเทิงในตอนกลางคืน ตลอดจนการพัฒนาสินค้าที่ระลึกให้มีรูปแบบหลากหลายชั้น คุณภาพมาตรฐานขึ้นและราคายุติธรรม

3.2 แผนการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2534-2539 ในแผนการท่องเที่ยวนี้ เป็นการวางแผนเพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยว ซึ่งได้เน้นแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการขน คือ

โครงการขนส่ง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวจังหวัดกระบี่ ด้วยความสะดวกปลอดภัย จึงกำหนดแนวทางพัฒนาเครือข่ายการขนส่งทั้ง 3 ทาง ดังนี้

- ทางบก

ได้ทำการขยายเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 และสายอื่น ๆ ที่เชื่อมต่อกับจังหวัดใกล้เคียงให้กว้างขึ้นและมีสภาพดีขึ้น

สร้างถนนที่จะเข้าแหล่งท่องเที่ยวจุดต่าง ๆ ให้เพียงพอ

สร้างสะพานเข้าเกาะลันตา ให้สามารถติดต่อกับแผ่นดินใหญ่ของจังหวัดได้

- ทางน้ำ

สนับสนุนให้เอกชนลงทุนนำเรือขนาดใหญ่และได้มาตรฐานมาวิ่งรับ-ส่ง นักท่องเที่ยวระหว่างเมืองกระบี่กับเกาะพีพี และเกาะอื่น ๆ ให้มากขึ้น

สร้างสะพานท่าเทียบเรือให้ได้มาตรฐานทั้งบนเกาะพีพี เกาะลันตา และท่าเรือเจ้าฟ้ารวมทั้งหาดนพรัตน์ หาดธารา

ให้มีมาตรฐานการควบคุมการเดินเรือ และราคาค่าโดยสารให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริง

ให้มีมาตรฐานการควบคุมการจราจรทางเรือ

- ทางอากาศ

ขอสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อสร้างสนามบินพาณิชย์ และจัดให้มีเที่ยวบินอย่างน้อยวันละ 2 เที่ยวบิน

- การไฟฟ้า

เพิ่มกำลังจำหน่ายไฟฟ้าให้มากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้แหล่งท่องเที่ยวทุกจุด พร้อมทั้งติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว สร้างระบบการบริการกระแสไฟฟ้าที่ทันสมัย และสามารถตรวจสอบข้อบกพร่องได้ทันที

- การประปา

ดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำใหม่ที่สามารถผลิตน้ำได้ปริมาณมากขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

จัดหาน้ำให้แก่สถานบริการและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีน้ำจัดหรือมีแต่ไม่เพียงพอ เช่น เกาะพีพี

เพิ่มกำลังผลิตน้ำประปาให้เพียงพอกับการเติบโตของสถานบริการทางการท่องเที่ยว

- โทรศัพท์

ดำเนินการเพิ่มจำนวนเลขหมายให้มากขึ้น ให้บริการแก้ไขปัญหาโทรศัพท์เสีย และสร้างตู้โทรศัพท์สาธารณะใช้ในแหล่งท่องเที่ยว

- การบำบัดน้ำเสีย

กำหนดมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารและการดูแลบำบัดน้ำเสียขยะ อาคาร สถานบริการ ไม่ให้เกิดความเสียหายแก่สภาพแวดล้อม

สร้างโรงบำบัดน้ำเสียในเขตเทศบาลเมืองกระบี่และอ่าวทอง

- การกำจัดขยะ

สร้างเตาเผาขยะบนเกาะพีพี และบริเวณอื่น ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ เช่น อ่าวนาง เทศบาลเมืองกระบี่ธาร โบกขรณี

3.3 ผังโครงสร้างจังหวัดกระบี่ จัดทำโดยสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินผังโครงสร้างในการพัฒนาจังหวัด โดยมีแนวคิดหลัก 2 ประการ คือ

- 1) เน้นการพัฒนาที่สามารถรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพสมดุลย์
- 2) เน้นการพัฒนาที่สามารถประสานสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ

และความต้องการของท้องถิ่น

การวางผังระบบชุมชนภาคใต้ของผังภาค สำนักผังเมืองได้กำหนดให้ชุมชนเมือง กระบี่เป็นชุมชนศูนย์กลางลำดับ 2 รองจากชุมชนเมืองหาดใหญ่ สงขลา ภูเก็ต

สุราษฎร์ธานี เนื่องจากจังหวัดมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวสูง สำนักผังเมืองจึงกำหนดนโยบายในการพัฒนาระบบชุมชนของจังหวัดกระบี่ ดังนี้

1. เน้นการพัฒนาให้ศูนย์กลางกระบี่มีความสามารถเพียงพอในการที่จะรองรับความเจริญจากภูเก็ต และสามารถให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชากรยังมีผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. เพิ่มศูนย์กลางระดับรองและเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพแก่พื้นที่ในเขตการให้บริการ

3. เพิ่มศูนย์กลางชนบทในพื้นที่อำเภอปลายพระยา และกิ่งอำเภอลำทับ เพื่อให้บริการแก่พื้นที่ขาดแคลนชุมชนศูนย์กลางเป็นการให้บริการความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

ระบบชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนา โดยสำนักผังเมืองพิจารณาว่าชุมชนต่าง ๆ ของจังหวัดกระบี่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของจังหวัดกระบี่ คือ

1. ชุมชนศูนย์กลางการท่องเที่ยว
2. ชุมชนศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปและต่อเนื่องการเกษตร
3. เป็นชุมชนศูนย์กลางการประมง
4. เป็นชุมชนศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง

จึงมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยให้มีการส่งเสริมให้มีการลงทุน ในการขยายตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ที่พัก ภัตตาคาร สถานบริการแหล่งบันเทิง และร้านขายของที่ระลึกให้มีการสนับสนุนการฝึกอบรม ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดและท้องถิ่นให้แก่ประชาชน เพื่อสามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว

สำนักผังเมืองได้จัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ซึ่งมีรวมทั้งสิ้น 29 แห่ง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ทั้งนี้ เพื่อสามารถกำหนดทิศทางและวิธีการพัฒนาได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม

กลุ่มที่ 1 มีเกาะพีพี เป็นศูนย์กลางหลัก มีอุทยานหอย 75 ล้านปี อ่าวพระนางวัดถ้ำเสือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริม กำหนดให้กลุ่มนี้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวชายหาดธรรมชาติแบบสงบเงียบ และวัฒนธรรม (Passive Beach and Cultural Tourism Center)

กลุ่มที่ 2 ธารโบกขรณี-ถ้ำลอด เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเพื่อการศึกษาศึกษาและพักผ่อน รองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นหลัก ประเภทเช้า-เย็นกลับ

กลุ่มที่ 3 เกาะลันตา เป็นแหล่งท่องเที่ยวชายหาดแบบสงบเงียบและประวัติศาสตร์ รองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยมีเกาะลันตาเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังเสนอแนะแนวมาตรการ ในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็น การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ความสะดวก และการพัฒนากิจกรรมประชาสัมพันธ์ รายละเอียด แนวทางการพัฒนา มีดังนี้

- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
  - ให้การศึกษาและสนับสนุนการอนุรักษ์สถานที่ที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมให้คงสภาพสวยงามอยู่ตลอดไป
  - บูรณะและปรับปรุงโบราณและโบราณวัตถุที่ชำรุดทรุดโทรมให้มีสภาพดีขึ้น โดยคงรูปแบบตามลักษณะของเดิมภายใต้การดำเนินงานของกรมศิลปากร และความร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
  - ควรดำเนินการพัฒนา ทำนุบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเพื่อความสวยงามทรงคุณค่า สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว
  - ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวทั้งระยะสั้น และระยะยาว โดยร่วมมือและประสานงานกันระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดกระบี่กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมทั้งความร่วมมือของธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชนอีกด้วย
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
  - ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะทางรถยนต์ให้ได้มาตรฐานเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย
  - ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในด้านการบริการเกี่ยวกับการคมนาคมขนส่ง เช่น การจัดระบบการจราจร เครื่องหมายสัญญาณจราจร ตลอดจนมาตรการดำเนินการเพื่อลดความรุนแรงของอุบัติเหตุ อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
  - ปรับปรุงสนามบินกระบี่และสนับสนุนการจัดบริการสายการบินระหว่างจังหวัดกระบี่-กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ให้สามารถติดต่อได้อย่างต่อเนื่อง
  - ปรับปรุงและสนับสนุนการจัดบริการเส้นทางคมนาคม ทางทะเล ให้มีความสะดวกและปลอดภัยในเส้นทางที่เชื่อมโยงระหว่างกระบี่-พีพี-ภูเก็ต และเส้นทางเลียบริมชายฝั่งทะเลระหว่างแหลมสัก-กระบี่-เกาะลันตา
  - ปรับปรุงและเพิ่มขีดความสามารถในการบริการด้านการสื่อ

สารโทรคมนาคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวให้เพียงพออย่างทั่วถึง เช่น โทรศัพท์ โทรเลข เทลีสซ์ เป็นต้น

- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
  - ส่งเสริมการลงทุนด้านกิจการโรงแรม ที่พักแรมให้ได้มาตรฐานตลอดจนสถานบริการธุรกิจบันเทิงต่างๆ
  - ยกกระดับมาตรฐานร้านค้า ร้านอาหารในชุมชนเมืองและบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทั้งในด้านคุณภาพ และราคาให้ยุติธรรมต่อนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชน
  - เพิ่มประสิทธิภาพและกำหนดมาตรการป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
  - การพัฒนากิจกรรมและการประชาสัมพันธ์
    - ส่งเสริมการจัดกิจกรรมประกอบการท่องเที่ยว เช่น การจัดทำกิจกรรม กีฬาทางน้ำ กิจกรรมค่ายพักแรม สำหรับนักท่องเที่ยว นักธรรมชาติวิทยา นิสิตนักศึกษาและนักวิชาการ
    - ส่งเสริมอุตสาหกรรมหัตถกรรมในครัวเรือนเกี่ยวกับการผลิตของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว
    - ฟื้นฟู ปรับปรุง ส่งเสริมการจัดเทศกาลงานประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่น เพื่อสะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ความสวยงาม ความเป็นอยู่ ความภูมิใจ และกิจกรรมของคนในท้องถิ่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
    - จัดตั้งศูนย์กลางการเผยแพร่ข่าวสารการท่องเที่ยวบนเกาะพีพี เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกจากเกาะพีพี

3.4 แผนลงทุนจังหวัดกระบี่ เป็นแผนงานของทางจังหวัดได้มอบหมายให้บริษัทบริการข้อมูลผู้จัดการจำกัด เป็นที่ปรึกษารับผิดชอบจัดทำแผนลงทุน และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและการสัมมนา ได้มีการจัดกลุ่มกิจกรรมการลงทุนในจังหวัดได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ

- กลุ่มที่มีการพัฒนาภาวะตลาด
- กลุ่มที่มีการพัฒนาโดยอาศัยเครื่องมือรัฐ
- กลุ่มที่มีการพัฒนาที่ต้องอาศัยการผลักดันระดับนโยบาย

3.4.1 แบ่งตามสาขาการลงทุนได้ 3 สาขา ดังนี้

- สาขาบริการ/การท่องเที่ยว
- สาขาอุตสาหกรรม
- สาขาเกษตรกรรม

3.4.2 จากการศึกษาวิจัยได้กำหนดบทบาทของจังหวัดกระบี่ในอนาคต

ดังนี้คือ

3.4.2.1 การเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของอนุภาคอันดามันที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวอ่าวพังงาทางด้านตอนเหนือ และเชื่อมโยงกับตรัง-สตูล-ลึงกาวิ-เมดานทางตอนใต้ โดยการพัฒนาทั้งหมดจะเริ่มต้นจากการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติภายในจังหวัด

3.4.2.2 การเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันในระยะแรก

3.4.2.3 การเป็นประตูเศรษฐกิจชายฝั่งทะเลอันดามัน ที่เชื่อมโยงระหว่างชายฝั่งทะเลอันดามันกับอ่าวไทย คือ กระบี่-ขนอม เป็นการสร้างโอกาสในการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งภาคใต้ตอนบน และเปิดโอกาสในการพัฒนาภาคและประเทศด้วย

3.5 แผนยุทธศาสตร์จังหวัดกระบี่ โดยคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดกระบี่ การพัฒนาจังหวัดมีระยะเวลาตามแผนงาน ทั้งสิ้น 5-10 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายให้จังหวัดกระบี่

“เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภาคอันดามัน ควบคู่กับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นศูนย์กลางการคมนาคมเชื่อมระหว่างทะเลอันดามันและอ่าวไทย ส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นเมืองเกษตรอุตสาหกรรม เมืองพาณิชย์กรรมและการบริการ” โดยภาระกิจหลักของจังหวัดกระบี่มีด้วยกัน 4 ประการคือ

1. เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอนุภาคอันดามัน ควบคุมไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. เป็นเมืองศูนย์กลางการคมนาคม เชื่อมระหว่างทะเลอันดามันกับอ่าวไทย
3. ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนให้เป็นเมืองเกษตรอุตสาหกรรม
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นเมืองพาณิชย์กรรมและการบริการ

ในนโยบายที่มีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวใน
 ข้อแรกมีวัตถุประสงค์ให้จังหวัดกระบี่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและ
 วัฒนธรรม โดยมิกกลยุทธ์ในการพัฒนาคือ

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและ
 แหล่งวัดดูโบราณ

- ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการ
 ท่องเที่ยว

- พัฒนาระบบบริการแก่นักท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์

- ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

รายละเอียดของกลยุทธ์ในการพัฒนาในแต่ละหัวข้อมีดังต่อไปนี้

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและ
 แหล่งวัดดูโบราณ

- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกาะพีพีในปี 2539-2545

- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สร้างระบบกำจัดขยะและระบบบำบัดน้ำเสียรวมในแหล่งท่องเที่ยวที่

สำคัญเกาะพีพีในปี 2539-2545

ปลูกจิตสำนึกคนท้องถิ่นในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ปี 2539-
 2545 พื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งที่เสื่อมโทรมในปี 2545 ป้องกันและควบคุมคุณภาพน้ำชายฝั่ง
 ทะเลตั้งแต่ปี 2539-2545 สร้างแนวคุ้มกันปะการังทุกปี ตั้งแต่ปี 2539-2545

ควบคุม ป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมและการบุกรุกป่าชายเลนปี
 2539-2545

การก่อสร้างปรับปรุงทรัพยากรน้ำใต้ดิน ฝิวดินให้มีคุณภาพ และ
 ปริมาณเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรภายในปี 2539-2545

จัดทำแนวอุทยานหรือเขตป่าสงวนให้ชัดเจนในปี พ.ศ. 2539 เพื่อ
 ป้องกันการบุกรุกของราษฎร

สร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกใน
 แหล่งท่องเที่ยว

ระบบสัญจรทางน้ำในพื้นที่เกาะพีพี

พัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเล (ธรรมชาติ) และทางบก (วัฒนธรรม
 โบราณวัตถุ) ให้เชื่อมโยงต่อเนื่องสามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล ทุกเดือนภายในปี 2541

ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า โทรศัพท์ ประปา และ การสื่อสารในแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ในปี 2545

พัฒนาระบบการบริการการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์
อบรมมัคคุเทศก์ และผู้ประกอบการ ร้านอาหาร โรงแรม ในปี
พ.ศ. 2539-2545

จัดเตรียมแรงงานให้มีความพร้อมรองรับธุรกิจ บริการการท่องเที่ยว
ปี 2539-2545

จัดทำ Site Plan ในแหล่งท่องเที่ยวภายในปี 2539
จัดทำแผนพับ เอกสารเผยแพร่ในปี 2539-2545
จัดให้มีการอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อยปีละ 2 รุ่น
ปี 2539-2545

ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินนักท่องเที่ยว
สร้างที่พักสถานีตำรวจท่องเที่ยวที่จุดท่องเที่ยว เช่นเกาะพีพี
พัฒนาบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
เพิ่มอัตรากำลังอุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสารแก่บุคลากรที่รักษาความ
ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

มีศูนย์พัฒนาคุณภาพบุคลากรนำเที่ยวให้มีมาตรฐาน ในปี 2541
พัฒนาสถานพยาบาลบนเกาะพีพี โดยมีเครื่องมือช่วยชีวิต และ
อุปกรณ์อื่น ๆ ครบวงจรปี 2539-2545

ให้มีศูนย์กู้ภัยชายฝั่งและแหล่งท่องเที่ยว
ปรับปรุงยานพาหนะในการท่องเที่ยวให้มีความคุณภาพเพียงพอ
ปรับปรุงตรวจสอบธุรกิจการนำเที่ยว ที่เกี่ยวกับการบริการความ
ปลอดภัยทางเรือ วามพร้อมอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยและเครื่องมือสื่อสารปี 2539-2545

4. แผนระดับพื้นที่

4.1 แผนการจัดการอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี

(คณะทำงานอุทยานแห่งชาติทางทะเล : 2535)

ในแผนการจัดการการอุทยานมีรายละเอียดในการจัดการ เน้นการแก้
ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยมีการแบ่งประเด็นปัญหาออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่คือ

- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- การท่องเที่ยวและนันทนาการ
- เศรษฐกิจและสังคม
- การบริหารงานอุทยานแห่งชาติ การจัดการและประสานงาน

4.1.1 แผนการจัดการอุทยานแห่งชาตินี้มีวัตถุประสงค์คือ

4.1.1.1 สนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น และภูมิภาคตลอดจนการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการ และการรักษาสภาพระบบนิเวศน์ของอุทยานแห่งชาติทั้งทางบกและทางทะเล

4.1.1.2 ให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากกิจกรรม การจัดการอุทยานแห่งชาติ

4.1.1.3 ส่งเสริมสนับสนุน ให้การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และ นันทนาการ ครอบคลุมถึงสมรรถนะของธรรมชาติเพื่อช่วยรักษาให้กิจกรรมจัดการคงอยู่ได้ใน ระยะยาวสืบไป

4.1.1.4 ให้ความรู้แก่สาธารณชน เพื่อสร้างความเข้าใจ และความ พึงพอใจในประโยชน์ที่จะได้รับจากทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่ง และบทบาทของทรัพยากรที่มี ต่อภูมิภาค

4.1.1.5 สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับนิเวศน์วิทยาชายฝั่ง และ ความสัมพันธ์ ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อม เพื่อวางแผนทางการจัด การให้มีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบเหมาะสม

4.1.1.6 ส่งเสริมรักษา และจัดการอย่างถูกต้องกับทรัพยากรทาง ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่อุทยาน แห่งชาติ

4.1.2 จากวัตถุประสงค์ข้างต้น แผนการจัดการ จึงกำหนดให้มีโปรแกรม การจัดการในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1.2.1 ทรัพยากรชายฝั่งและสิ่งแวดล้อม

- ปะการัง คัดตั้งหุ่นหมายแนวเขต/ หุ่นลอยจอดเรือ ประชา สัมพันธ์โดยใช้เอกสารแผ่นพับ กำหนดเขตทอดสมอเรือแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่อุทยาน
- คุณภาพน้ำ สาธิตวิธีการกำจัด/ควบคุมขยะ น้ำเสีย สิ่ง ปฏิกูล บำรุงรักษาป่าชายเลน บริเวณปากน้ำกระบี่ให้มีสภาพสมบูรณ์
- สัตว์ทะเล ประสานงานกรมประมง/ตำรวจน้ำในการอนุรักษ์ สัตว์ทะเล ใช้กฎหมายบังคับใช้ในเขตพื้นที่ที่มีความสำคัญก่อน

- ป่าไม้และสัตว์ป่า ศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของการให้สัมปทานเก็บรังนกนางแอ่น ส่งเสริม/สนับสนุนกิจกรรมการวิจัย และการสำรวจในพื้นที่อุทยาน

4.2.2.2 การท่องเที่ยวและนันทนาการ

เกาะพีพี

- สื่อความหมายทางธรรมชาติและ การประชาสัมพันธ์
- จัดสร้างศูนย์บริการข่าวสาร ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวบริเวณ

อุทยาน

- จัดเทพวิทยบรรยายเกี่ยวกับอุทยาน สไลด์ประกอบเสียง
- ปรับปรุงโปรแกรมการสื่อความหมายบริเวณที่ทำการกลาง

ปี

- จัดสร้างศูนย์แสดง บริการข่าวสาร บริเวณสุสานหอย 75 ล้าน

นักท่องเที่ยว

- พิมพ์ใบปลิวแผ่นพับ บริการข่าวสารด้านความปลอดภัยของ
- พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
- ศึกษาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเกาะพีพีคอน

อ่าวนาง

- จัดสร้างท่าเทียบเรือใหม่บริเวณอ่าวตันไทร
- ออกกฎควบคุมสิ่งปลูกสร้าง อาคารบนเกาะพีพี
- พัฒนาหาดกนพรตน์ธารา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แบบ Day use / ปรับปรุงด้านการบริการการท่องเที่ยว
- พัฒนาศูนย์บริการการท่องเที่ยวบริเวณแหลมนาง
- ความปลอดภัยนักท่องเที่ยว
- การออกใบอนุญาต แก่เรือโดยสาร ที่บริการนักท่องเที่ยว

การควบคุมตามข้อกำหนดของเรือโดยสาร

- ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น / การกู้ภัยทางทะเล

4.1.2.3. เศรษฐกิจและสังคม

- พัฒนารายธุรกิจในท้องถิ่นให้มีทักษะ ในด้านการบริการนักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการบริการการท่องเที่ยว

- จัดสรรงบประมาณอย่างน้อย 10 % ของเงินรายได้จากค่าธรรมเนียม ได้แก่ โครงการพัฒนาภายในท้องถิ่น

- จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้นำท้องถิ่น / ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว

4.1.2.4 การบริหารงาน การจัดการและการประสานงาน

- นโยบาย จัดทำนโยบายระยะยาว ที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นกรอบกำหนดแนวทาง

- การบริหาร จัดทำกรอบการบริหารอุทยาน จัดตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิร่วมพิจารณาแก้ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน

- ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดสรรอัตรากำลัง งบประมาณ เพื่อบรรจุบุคลากรและผู้ช่วยเพื่อการประสานงานกับชุมชนท้องถิ่น จัดตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-พีพี ภายใต้คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดกระบี่

- บุคลากร อัตรากำลังและการฝึกอบรม ฝึกอบรมทางด้าน การดำน้ำลึก และวิธีการตรวจสอบปะการัง /การใช้อุปกรณ์ เพิ่มพูนประสบการณ์ ทักษะแก่เจ้าหน้าที่อุทยานสนับสนุนเจ้าหน้าที่อุทยานเข้ารับการฝึก อบรมที่กรมป่าไม้หรือระดับชาติ เพิ่มสวัสดิการ สิ่งจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่อุทยานในการปฏิบัติงาน ขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ

- งบประมาณ จัดให้มีการเก็บค่าธรรมเนียม ค่าผ่านทางเข้าอุทยาน จัดร่าง เตรียมแผนสรุปเบื้องต้นเพื่อเสนอขอความช่วยเหลือจากองค์กรต่างประเทศ

- กฎหมายการควบคุมการบังคับใช้ จัดสร้างหน่วยพิทักษ์บริเวณเกาะพีพีดำเนินการตามโปรแกรมการลาดตระเวน ประเมินผลกระทบการให้สัมปทานการเก็บรังนกนางแอ่น ประสานงาน/ร่วมมือกับส่วนราชการระดับจังหวัด

- การตรวจสอบและการประเมินผลกระทบ จัดทำแผนการตรวจสอบและประเมินผลกระทบบริเวณพื้นที่อุทยาน ด้านปะการัง ด้านคุณภาพน้ำ ด้านสัตว์น้ำ การท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจและสังคม

4.2 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับฯ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย : 2535)

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่เกาะพีพี มีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ 3 ระดับโดยมีระดับสูงสุดอยู่ที่ 6,238 คนต่อวัน มีห้องพักสูงสุด 2,287 ห้อง

แนวทางในการจัดการเพื่อรักษาระดับขีดความสามารถในการรองรับ มี 2 ลักษณะ คือ การแก้ไขพร้อมปรับปรุงปัญหาให้ลุล่วงไป และการวางมาตรการควบคุมนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่กำหนดไว้

4.2.1 โดยมีแนวทาง ดังนี้

4.2.1.1 กำหนดเขตการใช้ที่ดิน โดยแบ่งเป็น

- เขตพัฒนาการท่องเที่ยว
- เขตท่องเที่ยวธรรมชาติ
- เขตเกษตรกรรมและชุมชน
- เขตอนุรักษ์

4.2.1.2 การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว

- ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกาศกฎกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ให้พื้นที่เกาะพีพี เป็นเขตควบคุมมลพิษ

- จัดทำแผนแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งเกาะ และวางแผนผังชุมชน ในพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวนอกเขตอุทยานแห่งชาติ

- ที่เขตอุทยานฯ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด

- กรมป่าไม้และกรมที่ดินเร่งแก้ปัญหาการถือครองที่ดินในบางพื้นที่โดยเร็ว

- ส่งเสริมการเกษตรกรรมในพื้นที่ถือครองของประชาชน

4.2.1.3 การจัดการควบคุมการก่อสร้างอาคาร

- ประกาศการควบคุมอาคารในส่วนที่มีการถือครอง โดยกำหนดการใช้ที่ดินไม่เกินร้อยละ 20 ในระยะ 50 เมตรจากน้ำทะเล

- วางมาตรการจำกัดการขยายตัวของสถานบริการที่พัก และแหล่งบันเทิงเรีงรมณ์

4.2.1.4.การจัดการประการัง

กำหนดการใช้ประโยชน์ ตามแผนแม่บทการจัดการแนวประการังของประเทศไทย ที่กำหนดให้บริเวณพื้นที่เกาะพีพี เป็นเขตท่องเที่ยวธรรมชาติ และมีการอบรมประชาสัมพันธ์จัดสร้างสื่อแก่ประชาชนนักท่องเที่ยว และกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน

4.2.2 การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

4.2.2.1 โครงสร้างพื้นฐาน

- ปรับปรุงท่าเรือ ทางเดินเท้า ทางระบายน้ำฝนในชุมชน
- ปรับปรุงเส้นทางขึ้นจุดชมวิว
- ส่งเสริมการผลิตไฟฟ้า ประปา โดยการกรองน้ำกรอง
- ให้มีการออกแบบระบบการระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียที่

เหมาะสม

- ติดตั้งเตาเผาขยะ ในชุมชนในสถานประกอบการและวางมาตร

การป้องกันผลกระทบจากการเผาขยะด้วย

4.2.2.2 การบริการ

- รักษาความสะอาด มาตรฐานการบริการ
- สนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ
- จำกัดหรือห้ามการบริการที่ผิดกฎหมาย
- สนับสนุนการลงทุนของผู้ประกอบการขนาดเล็ก
- ปรับสภาพย่านที่ตั้งและรูปแบบอาคารให้มี ความสวยงาม

เป็นระเบียบไม่แออัด

4.2.2.3 มาตรการอื่น ๆ

ประสานความเข้าใจระหว่างผู้ประกอบการในกิจการต่าง ๆ และประสานระหว่างภาครัฐและเอกชน

วางมาตรการการจัดเก็บรายได้จากนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนา

อนุรักษ์เกาะพีพี

ยกเลิกสัมปทานนกกางแอนในพื้นที่ ให้จังหวัดดูแล

พัฒนาด้านสาธารณสุข ให้มีแพทย์ประจำและเตียงคนไข้ด้วย

ส่งเสริมการศึกษาและการอนุรักษ์แก่เยาวชนในพื้นที่

4.2.2.4 การปรับปรุงองค์ กรการจัดการการท่องเที่ยวเกาะพีพี

แนวทางการปรับปรุง ต้องการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม และ
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ คอยกำกับดูแลให้การสนับสนุน โดยมีรูปแบบให้
คณะกรรมการที่รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่วนท้องถิ่นสนับสนุนดูแล